

Az Autisták Országos Szövetségének

VÉLEMÉNYE

a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

A Szövetség a jogszabálytervezettel alapvetően egyet ért.

Az alábbiakban a tervezetnek kizárólag az autizmus spektrum zavarral élő személyeket közvetlenül érintő részeihez kívánunk észrevételeket, megjegyzéseket, javaslatokat fűzni. Ezek a rendeletet alkotó négy paragrafuson túl az 1 számú melléklet 1.-es és 2.7.-es pontjait, valamint a 2. számú melléklet szintén 1-es és 8.-as pontjait érintik. Leszögezzük továbbá, hogy a rendelet súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulókra vonatkozó részére azért nem kívánunk észrevételeket tenni, mert ezekben az esetekben, ha az autizmus mellé társul egyéb fogyatékoság, azt egyébként is az autizmusra vonatkozó rendelkezések elsődlegessége alapján, azokkal összehangoltan kell kezelni.

A tervezet 2.§ (1) bekezdése alapján a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelését és oktatását végző iskola helyi tantervét az oktatásért felelős miniszter által kiadott kerettantervek közül választott kerettanterv figyelembe vételével készíti el. Általánosságban javasoljuk, hogy az új kerettantervek megalkotása során készüljenek autizmus-specifikus adaptációk is, melyhez kiindulási alapként szolgálhatnak a 2005-ben készült adaptációk. Szükségesnek tartjuk ezen kerettantervek középiskolai szintre történő adaptálását is. Amennyiben az autizmus-specifikus kerettantervek kidolgozása nem történik meg a speciális autista csoportok szakmai működése országszerte ellehetetlenül, mivel az általuk alkalmazott módszerek és tartalmak nem lesznek összhangban a központi szabályozással. Az autizmus spektrum zavarral élő gyermekeket integráltan oktató-nevelő intézmények számára szintén elengedhetetlen konkrét támpontokat nyújtani az autizmus specifikus tartalmak tanításához, az autizmussal élő gyermekek ellátásához, ugyanis ehhez kizárólag az SNI irányelvben foglaltak az elmúlt évek tapasztalatai alapján nem nyújtanak elegendő iránymutatást.

Észrevételek, javaslatok az 1. mellékletre:

Üdvözlendőnek tartjuk, hogy az 1. számú mellékletben a korábbi irányelvhez képest az autizmus spektrum zavar leírása árnyaltabb. Külön kiemelendőnek és örvendetesnek tartjuk, hogy a tervezetben a sérülés-specifikus fejlesztés, mint az autista gyermek joga került definiálásra. Üdvözlendő, hogy a jelenleg hatályos szabályozásban foglaltakkal összhangban, jelen tervezetben is megfogalmazása került, hogy a fejlesztéshez képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges, ami egyértelműen a szakmai kritériumok előtérbe kerülésére utal. Ezekkel kapcsolatban megjegyeznénk azonban, hogy amikor egy adott személynek jogot biztosítunk, akkor az a másik oldalon valaki számára kötelezettséget keletkeztet, így szükségszerűnek tartanánk annak megfogalmazását, hogy a sérülés-specifikus fejlesztés biztosításának kötelezettsége pontosan kit vagy kiket és mennyiben terhel, továbbá arra való utalást, hogy amennyiben a kötelezett nem teljesíti a számára előírtakat, úgy a jogosult kihez fordulhat és milyen jogorvoslatért.

Észrevételek, javaslatok az 2. mellékletre:

Az előzőekben leírtak e mellékletben foglaltakra is érvényesek a tekintetben, hogy e melléklet rendelkezései is kibővültek, részletesebb szabályozást tartalmaznak, mint a korábbi rendelet, a sérülés-specifikus fejlesztés itt is jogként kerül meghatározásra, míg a szakmai

kritériumok fontos tényezőként jelennek meg. Erre vonatkozó javaslatainkat a fentiekben már kifejtettük.

Egyetértünk a 8.2.3.2. Speciális csoportosajátosságok cím alatt foglalt azon megállapítással, hogy a szükséges egyéni fejlesztés, a szakszerű integráció, a súlyosan érintett tanulók minőségi ellátása csak megfelelő létszámú és képzettségű szakember jelenlétében biztosítható, mely több tényező függvénye, ugyanakkor javasoljuk ezt a részt kiegészíteni az ajánlott optimális gyermek-pedagógus arány meghatározásával. Erre vonatkozóan konkrét javaslatunk az alábbi:

- a szegregált autista csoportokban 6-8 gyermekre, tanulóra átlagosan 1 fő gyógypedagógus és 2 fő asszisztens biztosítása,
- integráló intézményenként minimum 1 fő képzett szakember és integrációban részt vevő gyermekeként minimum 0,5 asszisztens biztosítása.

Mindezt azzal indokoljuk, hogy a tantervben – az eredményes munka érdekében - mindenképp rendezni kell ezt a kérdést, hiszen az autizmus egyik alapvető következménye, hogy az élő nyelv, a szociális közvetítés, mely általában a tanítás alapvető módja, valamint a csoportban való tanulás legtöbbször nem megfelelő az érintettek számára. Az autizmus-specifikus nevelés-oktatás rendkívül szakember igényes, mert a felmérés, tervezés és fejlesztés egyaránt teljesen egyénre szabott. Az eredményes tanuláshoz feltétlenül szükséges az egyéni foglalkozások magas óraszámú. Az autizmushoz gyakran társuló súlyos viselkedésszorongások megelőzése és kezelése szintén megkívánja a megfelelő gyermek-pedagógus arányt.

Mindezt a kormány is elismerte az Országos Autizmus Stratégia kormányhatározatba foglalásával (1038/2010. Kormányhatározat az Új Országos Fogyatékosügyi Programról), melyben célként fogalmazódott meg a szakember-gyermek, tanuló arány növelése oly módon, hogy az fokozatosan közelítse a nemzetközi ajánlásokban és jó gyakorlatokban ajánlott arányt.

A Stratégiában konkrét feladatként került meghatározásra a minőségi autizmus-specifikus oktatás közös kritériumainak (szakmai feltételek, szakember-gyermek arány, stb.) kidolgozása, mely 2010-ben az OKM és a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány megbízásából megvalósult. Szeretnénk azonban jelezni, hogy ugyanakkor a kritériumoknak megfelelő, minőségi szolgáltatók érdeklteté tétele az autizmus-specifikus ellátás biztosításában nem történt meg, mely szintén kormányhatározatban vállalt feladatként jelenik meg, és véleményünk szerint elengedhetetlen az egységesebb, minőségibb, ellenőrizhetőbb ellátás biztosításához.

Dénesné Spitzer Éva elnök

Budapest, 2012. július 24.